

Cabhraíonn ár gcéadfaí linn imscrúdú a dhéanamh

Súil thapa ar an gceacht

Tosaigh trí iarraidh ar na daltaí a súile a dhúnadh agus aird a thabhairt ar cad is féidir leo a chloisteáil, a mhothú nó a bholadh fós. Ainmnigh na cúig chéadfa ar an léaráid idirghníomhach de chorp an pháiste, ansin cuir an blaiseadh i leataobh ar mhaithe le sábháilteacht. Ina ngrúpaí, fiosraíonn na daltaí mála mothaithe, próca fuaime agus pota bolaidh, céadfa amháin ag an am, agus breacann siad síos focail eolaíochta de réir mar a théann siad ar aghaidh. Críochnaíonn siad breathnóireachtaí cúramacha ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe agus insíonn siad cén chéadfa a thug an leid ab úsáidí.

Cuspóirí foghlama

- Céadfa amháin ag an am a úsáid chun breathnú cúramach a dhéanamh
- Breathnú a thaifeadadh i bhfocail eolaíochta
- A rá cén chéadfa a thug an t-eolas ab úsáidí

Sula mbuailfidh an clog – ullmhúchán

Ullmhaigh thart ar sé thacar an lá roimh ré, iad go léir mar an gcéanna: mála mothaithe dúnta amháin (méaróg, buaircín péine, spúinse, bloc nó spúnóg), próca fuaime amháin agus téip air (rís, coiríní, olann chadáis nó bonn), pota bolaidh amháin (ceap cadáis le vanaile, mismín/rós Mhuire triomaithe nó craiceann líomóide grátáilte — seiceáil le haghaidh ailléirgí ar dtús). Cuir tacar iomlán amháin agus leathanaigh na Dialainne Imscrúdaithe ar gach bord sula mbuailfidh an clog.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
mála mothaithe ina bhfuil rud rúndiamhair amháin (méaróg, spúinse, buaircín péine, bloc adhmaid nó rud cosúil leo)	1	grúpa	seomra ranga	stoca glan agus snaidhm air ag an mbarr, le rud ón seomra ranga istigh ann
próca fuaime le clúdach (rís, fáiscíní páipéir, olann chadáis, coirnéin nó bonn istigh ann)	1	grúpa	seomra ranga	pota iógairt glan agus clúdach cártaí greamaithe air le téip
pota bolaidh (ceap cadáis le vanaile, mismín triomaithe, craiceann líomóide grátáilte nó slisní de ghallúnach shimplí)	1	grúpa	ollmhargadh	cupán beag páipéir ina bhfuil ceap cadáis agus boladh sábháilte ón gcistin
tráidire chun tacar trí pháosa gach grúpa a choinneáil	1	grúpa	seomra ranga	clúdach éadomhain bosca nó leabhar mór mar bhonn
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	leathanach bán agus na ceannteidil Céadfa agus Mo bhreathnóireacht chúramach air
mála mothaithe breise don mhúinteoir chun léiriú a thabhairt	1	rang	seomra ranga	úsáid mála grúpa amháin go hachomair os comhair an ranga sula dtosaíonn siad

Pointe sábháilteachta

Gan aon bhlaiseadh inniu. Seiceáil na potaí bolaidh le haghaidh ailléirgí; seachain olaí cnó, cumhrán láidir agus aon rud a d'fhéadfadh na súile a ghreannú. Ba cheart do gach duine a lámha a ní tar éis dóibh obair a dhéanamh le tadhall agus le boladh; dún na potaí bolaidh arís ionas nach bhfanfaidh na bolaithe san aer.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Coinnigh éadrom é: dhá nó trí fhreagra thapa faoin méid a thugann na daltaí faoi deara fós agus a súile dúnta. Ná hainmnigh an tacar agus ná tabhair amach fós é. Déan nasc go réidh le heolaithe a bhreathnaíonn go cúramach sula gcinneann siad cad é an rud atá ann.
- **Ár gcéadfaí le haghaidh imscrúdaithe:** Taispeáin go hachomair na súile, na cluasa, na lámha, an tsrón agus an teanga ar bhur gcorp féin. Coinnigh na sainmhínithe iomlána ar bhreathnóireacht agus ar fhocail eolaíochta don léiriú samplach díreach roimh an obair leis na tacair — ná cuir na trí cinn ar fad ar an gclár anois. Cuir cosc ar na daltaí a bheith ag brostú chun na rudaí a ainmniú: mol an cur síos ar dtús.
- **Ainmnigh na céadfaí ar an gcorp:** Oibrigh an léaráid idirghníomhach de chorp an pháiste ar an gclár bán idirghníomhach; tarraing na súile, na cluasa, na lámha, an tsrón agus an teanga de réir mar a ghlaonn an rang amach gach cuid. Tar éis na lámh, luaigh go motháimid le craiceann ar fud an choirp. Tar éis na teanga, abair go bhfágtar an blaiseadh le haghaidh am bia inniu — déantar an t-imscrúdú le tadhall, le fuaim agus le boladh amháin. Ná caith níos mó ná thart ar chúig nóiméad leis.
- **An tacar ar an mbord: tadhall, fuaim agus boladh:** Léirigh uair amháin é le mála mothaithe breise: smaoinigh os ard — fuar, crua, mín — agus breac síos na focail sin sula dtugann tú aon ainm. Cuir na grúpaí chuig na tacair ar na boird; cabhraigh leo focail eolaíochta a úsáid (garbh, cuasach, gliogar ciúin, tuairt bhog, milis, úr). Meabhraigh dóibh focal amháin a bhreacadh síos do gach rud fad atá an tacar ina lámha acu. Seas in áit ina bhfeicfidh tú gach bord.
- **Taifead breathnóireachtaí cúramacha:** Déanann na daltaí breathnóireacht iomlán as na focail a bhreac siad síos: an chéadfa a d'úsáid siad agus focail eolaíochta. Siúil timpeall agus tabhair tús abairtí dóibh ó bhéal — 'Le mo lámha, thug mé faoi deara...', 'Bhí an fhuaim...', 'Bhí an boladh...'. Más buille faoi thuairim amháin a scríobh páiste, mar shampla 'cloch', iarr dhá fhocal tadhaill nó fuaime in aice leis.
- **Ár bhfocail eolaíochta a roinnt:** Plé leis an rang ar fad bunaithe ar na leideanna ar an gclár. Bailigh dhá nó trí fhreagra ó ghrúpaí faoin gcéadfa ba úsáidí agus focal eolaíochta amháin a chabhraigh le duine eile pictiúr den rud a aimsíodh a shamhlú. Cuir an chaint laethúil i bhfocail níos soiléire (cnapánach → garbh; croitheadh glórach → gliogar géar).

Cad ba cheart a fheiceáil

Ba cheart do na daltaí breathnóireachtaí gearra a scríobh le focail eolaíochta (mar shampla fuar, crua, mín; gliogar ciúin; boladh milis séimh) seachas an rud a ainmniú amháin. Is é an tadhall is fearr do chruth agus d'uígeacht, dar le formhór na ndaltaí, an éisteacht do ghluaiseacht fholaithe, agus an boladh d'ábhair nach féidir leo a fheiceáil. Grúpa nach scríobhann ach buillí faoi thuairim, tá an cur síos fágtha ar lár acu — cuir ar ais iad chun focail a bhaineann le tadhall, le fuaim nó le boladh a chur leis.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- Tá a fhios agam cheana féin cad é — scríobhfaidh mé 'cloch' nó 'rís' agus sin é. — Mol an buille faoi thuairim, ansin iarr dhá fhocal eolaíochta in aice leis. Léirigh: 'Fuar, crua, mín — anois tá breathnóireacht againn ar féidir le daoine eile pictiúr di a shamhlú, fiú sula n-ainmnímid an rud.'
- Is fearr mo chéadfaí go léir a úsáid le chéile, mar sin caithfidh mé spléachadh isteach sa mhála agus mé á chroitheadh. — Cuir stop leis an spléachadh go réidh agus athluaigh an tasc: céadfa amháin ag an am ionas go mbeidh an leid soiléir. Fiafraigh díobh cén chéadfa amháin a úsáidfí siad ar dtús agus coinneigh súil ar an rogha sin.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Tabhair tús abairtí ó bhéal ag bord an mhúinteora ('Le mo lámha, thug mé faoi deara...') agus glac le dhá fhocal eolaíochta nó le frása deachtaithe in ionad abairte iomláine. • Lig don dalta rud amháin ón tacar a láimhseáil (an mála mothaithe) fad a bhíonn páirtí ag plé leis an bhfuaim nó leis an mboladh.	• Iarr focal eolaíochta breise amháin do gach rud, nó iarr ar na daltaí a rá i gcogar cén chéadfa a thug an leid ba shoiléire agus cén fáth.	• Tabhair dúshlán dóibh a mhíniú cén fáth a n-oirfeadh céadfa eile do thasc eile (mar shampla boladh nuair nach bhfuil sé sábháilte rud a thadhall), agus sampla amháin óna leathanach dialainne á úsáid acu.

Nasc traschuraclaim

Nasc le teanga ó bhéal sa Bhéarla: cruthaigh stór comhroinnte d'fhocail bheachta chun cur síos a dhéanamh (garbh, cuasach, séimh) ar féidir leis na daltaí iad a úsáid arís in athinsintí.

